

FRIES LANDBOUW MUSEUM

NATIONAAL VEETEELT

Terugblik op 2023

Het Fries Landbouwmuseum heeft een goed jaar gedraaid. Ondanks enige hinder door bouwwerkzaamheden in de omgeving wisten bezoekers het museum te vinden. Eind 2023 kwam het bezoekersaantal uit op bijna 11.000, waarvan ongeveer 20% kinderen en andere jongeren. 1% kwam uit het buitenland. De expositie *Schilders van het Friese land* -de grootste en drukst bezochte tentoonstelling ooit van het museum- en het bijbehorende activiteitenprogramma trokken veel publiek. Kinderen kwamen vooral voor de onderwijsprojecten over de aardappel en kaas en voor vakantie-activiteiten. Lezingen en workshops en dergelijke werden over het algemeen druk bezocht.

Ook tientallen andere groepen bezochten het museum, vaak buiten de openingstijden. Men kwam met name voor familiefeestjes, sponsorbijeenkomsten, bedrijfsuitjes, cursussen, vergaderingen en ander (wijk-gerelateerd) overleg. Een hoogtepunt vormde het bezoek van minister Adema op 13 mei. Het museum haalde een aantal keren de krant en andere media en werd goed beoordeeld door het publiek.

Heel veel werk werd door vrijwilligers verricht. Het aantal vrijwilligers nam iets toe. Het aantal sponsors eveneens. Achter de schermen werd verder gewerkt aan acquisitie, restauratie en toegankelijk maken van de collectie. Het museum leverde bovendien een bijdrage

aan een aantal publicaties. Er werd intensief samengewerkt met partners Platform Friese Rassen en Gewassen, Boerderijstichting Fryslân, Stichting Boer&Keunst, Lânboukundich Wurkferbân (Fryske Akademy), IKC Middelsee en Projectbureau De Zuidlanden/Middelsee.

Er is verder gewerkt aan de vier ontwikkelingslijnen uit het beleidsplan: beleving vaste expositie, platformfunctie agrarische musea, versterking ondernemerschap en aansluiten bij actuele ontwikkelingen. Nationale, regionale en lokale netwerken zijn verder uitgebreid. In december besloot de gemeente om een bijdrage te leveren voor uitbreiding van het museum met ruimte voor educatie, de expositie *De Wereld van het Friese paard* en een wijkcentrum. Begin 2024 wordt gestart met de bouwwerkzaamheden.

Tentoonstellingen en bijbehorende activiteiten

Schilders van het Friese land:

- 13 april: publicatie *Schilders van het Friese land* (in NL en FRL-versie).
- 15 april: start tentoonstelling.
- 13 mei: officiële opening door minister Adema.
- 14 mei: lezing Henk Dijkstra.
- 16 augustus: workshop droogvilten (schilderen met wol); ook op 20 september en 3 november.
- 23 augustus: workshop schilderen met de hele familie.
- 3 september: lezing Huub Mous.
- 13 september: lezing Fred Thoolen.
- 23 september: cursus buiten schilderen door Tjeert Landman.
- 24 september: lezing Douwe Kootstra.
- 15 oktober: lezing en paneldiscussie over het veranderende Friese landschap.
- 29 oktober Bildtse middag met o.a. lezing van Hendrik Elings.

Kleine tentoonstellingen en presentaties

- Anatomische koeientekeningen van Rigdje Wassenaar-Boelstra (vanaf februari).
- Farm Fundamentals*, keramiek van Floris Meijer (vanaf mei).
- Iconen van het platteland*, buitententoonstelling van het Boerderijfonds (van 18 mei tot 14 juni).
- 100 jaar georganiseerde varkensfokkerij (vanaf juni).
- Hynderminskén en minskehynders*, beelden van 'kienhout' van Pyr Bosma (vanaf december).

De vaste opstelling werd enigszins aangepast. Er werd meer getoond van de collectie van het Nationaal Veeteelt Museum (NVM). Er werd ook uitgeleend, zoals aan de Bildtse aardappelweken en museum *Sow en Grow* te Enkhuizen

Collectie

Het museum ontving tientallen objecten en schilderijen en honderden foto's, negatieven en andere documenten. Er werd door vrijwilligers hard gewerkt aan met name het scannen van de glasnegatievencollectie en het beschrijven van voorwerpen afkomstig van het Nationaal Veeteelt Museum, dat in 2021 met het landbouwmuseum is gefuseerd. Veel dragers met bewegend beeld (en geluid) zijn geschonken aan het Fries Film en Audio Archief (FFAA). Een aantal archivalia is geschonken aan Tresoar. Een enkel schilderij of object werd aangekocht. De meeste aanwinsten zijn overgebracht naar het Kolleksje Sintrum Fryslân (KSF).

De belangrijkste aanwinsten:

- 11 januari: de oudste onderdelen van de bibliotheek van het Nationaal Veeteelt Museum.
- 31 mei: biggentransportkist uit Swichum (jaren 30).

- 6 juni: schilderij van een boerengezelschap tijdens een koffiepauze door Cor Reisma (1945).
- 30 juli: schilderijen (tweeluik) met boerderijen door Ruurd Wiersma (jaren 70; bruikleen via de Ottema Kingma Stichting).
- 9 november: schilderij 'Boukje 38' (Fries blauwbonte koe) door Marleen Felijs (jaren 90).
- 13 november: twee glas in loodramen van de Frico (jaren 30; bruikleen via Friesland Campina).
- 30 december: ca. 800 boerenzakdoeken in panelen verzameld door Fred Snip (vanaf begin 20e eeuw).
- 1 december: boerenknechtenkist uit Warns (1827).
- 7 december: aanvulling op het fotoarchief van het Fries Landbouwblad via Wiebe Dijkstra
- 29 december: foto's, (reclame) drukwerk en objecten met betrekking tot Rivella, verzameld door Henk Bron.

Onderwijs en kinderactiviteiten

Door educatief medewerker Lisa Brouwer en haar team van vrijwillige educatoren konden in 2023 meer activiteiten en lesmateriaal voor het Primair Onderwijs (PO) en Voortgezet Onderwijs worden aangeboden. Vanaf september werd het team versterkt met een stagiair van Hogeschool Van Hall Larenstein en een student-onderzoeker van de Rijks Universiteit Groningen (RUG). In november kwam er zicht op de opvolging van Lisa Brouwer van wie het contract afliep.

- Vanaf 18 januari (en in het najaar): 20 groepen PO voor 'van pieper tot patat'.
- 3 februari: presentatie over ruraal erfgoed met studenten RUG en vertegenwoordigers van kleine musea met een landbouwcollectie.
- 6 februari: introductie studenten Van Hall Larenstein.
- 27 februari-5 maart: Help pake&beppe de vakantie door met o.a. sokkenbrei-machine, kindertheatervoorstelling

en insecten proeven (honderden bezoekers).

- Vanaf 22 maart (en in het najaar): 24 groepen PO 'van koe tot kaas'.
- 17 mei: introductie studenten Pabo.
- 5 juni: studenten uit Kenia (Masai) op bezoek.
- 8 juni: Fries Educatief Platform (FEP) op bezoek met demo's en buffet.
- 6-7 september: introductie studenten MBO-Aeres.
- 10 oktober: introductie van leerlingen en docenten IKC Middelsee.
- 23-27 oktober: herfstvakantie: met o.a. proefjes met eten, knutselactiviteiten, workshop schilderen voor kinderen en lampions van voederbieten maken (honderden bezoekers).
- 7 december: pilot graanles.
- 11 december: presentatie over omgeving museum door studenten NHL-Stenden.
- 21 december: proefles van en met studenten Van Hall Larenstein (educatie).

Andere activiteiten

- 11 februari: lezing Platform Friese rassen en gewassen; ook op 30 april en 8 oktober.
- 23 februari: *Politiek café* van Groen Links Fryslân met lezingen van Welmoed Deinum en Jochem Knol.
- 24 februari: lezing in het Fries Museum door Klaas Zandberg (directeur) over grond.
- 11 maart: lezing Boerderijstichting Fryslân van Reimer Rauwerda over stalinrichting; ook op 13 april met Leo van der Laan over kleurenonderzoek en op 12 november met Sjoerd Burggraaff over boerderijenbouw.
- 20 maart: netwerk- en sponsorbijeenkomst met presentaties van Renze Broekens en Henk Bles.
- 22 april: *Toer de boer*, open boerderijenroute rond Leeuwarden (honderden bezoekers).
- 20 april: fietstocht door Boerderijstichting Fryslân vanaf het museum.
- 9 september: *Middelsee-fair*, boerenmarkt in en rondom het museum (honderden bezoekers).
- 23 september: deelname aan de voedselmarkt in het gemeentehuis en *Buredag*.
- 30 september: deelname aan *Museumnacht Fryslân* met vertoning van landbouw gerelateerde filmfragmenten.
- 8 oktober: deelname aan *Weekend van de wetenschap* met experimenten met eten (voor alle leeftijden).
- 12 oktober: *Voedselagenda Leeuwarden*, bijeenkomst met o.a. proeverij en presentatie van meesterkok Albert Kooy.
- 20 oktober: lezing Lânboukundich Wurkferbân over duurzame voedsel-systemen van Simon Oosting; ook op 24 november met Krijn Poppe en op 15 december met Henk Westhoek.
- 20 oktober: presentatie van het boek *Boerderijen van het Sint Anthony Gasthuis* van Jan Mulder.
- 22 oktober: lezing Jaffe Vink over uitvindingen in de landbouw en voedingsindustrie.
- 12 december: vrijwilligersuitje naar Spinder Dairy Housing Concepts in Drachten.

Uit het gastenboek

- Prachtig overzicht met bekend, maar ook veel onbekend bij particulieren verstoopt werk. Fascinerend.
- Moai om ús Fryske lân sa te sjen op moderne en âlderwetske manieren.
- Leuk ook voor kinderen.
- Bot fan genoaten, prachtich wurk sjoen.
- Mooie gevarieerde expositie. Alle facetten van de landbouw maken het totaalbeeld. Bijzonder. Ons Friese landschap vervat in mooie schilderijen.
- Even terug in de tijd toen alles nog mooi was.
- Mooi en interessant museum.
- Pake and beppe took whole family to see how their farmlife was.
- 'n beetje thuiskomen hier.
- Wat een prachtige keur aan Friese schilders.
- Een feest om hier rond te kijken.
- Hele mooie tentoonstelling op museaal niveau.
- Yn dizze moaie pleats is in prachtich oersjoch makke in stik boerenkultuer.
- Bijzonder hoe op allerlei manieren het Friese landschap en het zware boerenleven wordt weergegeven.
- Nooit geweten dat dit prachtige museum zo dicht bij huis was.

Enkele kerncijfers

- Bezoekers: ca. 11.000 (waarvan 45 groepen PO, 15 sponsorgroepen en ca. 80 andere groepen).
- Bezoekers website: ca. 20.000.
- Volgers Facebook 1159, Instagram 875 en Twitter 373. LinkedIn 274 connecties.
- Abonnees (digitale) nieuwsbrieven: 4513.
- Fte: 3 (waarvan 1 ½ tijdelijk) en ongeveer 60 vrijwilligers en 1 reïntegratiekandidaat. Vrienden (donateurs): 298.
- Collectie online: objecten ca. 10.000, foto's ca. 30.000, boeken en tijdschriften ca. 6000.

Felling 6, 8912 CG Leeuwarden
tel. 0511-539420
www.frieslandbouwmuseum.nl

Sponsoroverzicht 2023

Ondersteunende overheden en fondsen:

Provsnsje Fryslân, gemeente Leeuwarden, Boelstra Olivier Stichting, Haubois Bootsma Stichting, Mondriaan Fonds, Niscoo, Ottema Kingma Stichting, Stichting Siebolt, Sint Anthony Gasthuis, Stichting Us Mem, Wassenbergh-Clarijs-Fontijn Stichting